

Uit de collectie

Karen Veenland-Heineman

Een zwarte, houten voorzittershamer met gedraaide steel en kop. Aan beide kanten van de kop is een rond metalen plaatje met gegraveerde tekst gemonteerd. Dit is het object, dat hier in de schijnwerper wordt gezet.

In de collectie van het ZHG worden verschillende voorzittershamers bewaard. Eén daarvan verradt zijn herkomst door twee rondlopende teksten op de kop.

Aan de ene kant: 'RIJWIELPAD-VEREENIGING / UTRECHT

MET OMSTREKEN / 1918-1938 / FED.V.NED.R.V. / 10-6-38'.

Aan de andere kant: 'Aan „U.M.O.” van F.N.R.V. / Jubileum / 1918 - 1953'.

Precies 100 jaar geleden werd de 'Rijwielpadvereniging Utrecht met Omstreken' opgericht met als doel 'den aanleg en het onderhoud van rijwielpaden, in dat gedeelte der Provincie Utrecht, hetwelk gelegen is tusschen den Rijkstraatweg Utrecht-Rhenen en den spoorweg Baarn-Rhenen'. Tot die tijd waren paden tussen dorpen en steden,

door de bossen en over de heide, van slechte kwaliteit. Voor het groeiende fietstoerisme waren veilige en comfortabele fietsroutes nodig. U.M.O. legde 133 km rijwielpad aan. Deze lengte was bereikt in 1939. Daarna nam het aantal kilometers af onder andere omdat paden een andere bestemming kregen.

De vereniging startte in 1918 met 9 leden, dit aantal groeide tot 3200 in 1928, waarna het terugliep tot 750 in 1945. Na 50 jaar hield de vereniging op te bestaan. Toen telde zij nog 1744 leden. De reden van opheffing wordt verwoord in het

De voorzittershamer van de 'Rijwielpadvereniging Utrecht met Omstreken' uit 1938.

Detail van de kop met tekst naar aanleiding van het jubileum in 1938.

laatste verslag uit 1968, dat in het Gemeentearchief van Zeist wordt bewaard: ‘Het publiek beschouwt de betaling van particuliere bijdragen ten behoeve van voor een ieder vrijelijk toegankelijke rijwielpaden als niet meer van deze tijd met als gevolg een voortdurend teruglopend ledental van de U.M.O.’¹ Intussen waren de provincie Utrecht en de gemeenten gaan meebetalen aan aanleg en onderhoud. Vanaf het begin was de Koninklijke Nederlandsche Toeristenbond ANWB een belangrijke partner vanwege het beschikbaar stellen van een startkapitaal en het zorgdragen voor de bewegwijzering, de bekende paddenstoelen.

Aan oproepen om lid te worden van de U.M.O. heeft het niet ontbroken. Met pakkende teksten in advertenties en op borden werd het groeiend aantal fietsers op de paden aangespoord om te betalen voor het gemak.

- ‘Een U.M.O.-pad berijden. Is weg-gevaar en benzinstank mijden. Kan dat geen daalder lijden?’ of
- ‘Wat is dat? Geen U.M.O.-lid en dan op dit pad?’

De vereniging had een bestuur, dat regelmatig vergaderde - de eerste vijftien jaar in Hotel Figi - en dat de jaarlijkse ledenvergadering uitschreef. Ook was er contact met

zusterverenigingen, waarmee een federatie werd gevormd.

Bij het 20-jarig bestaan in 1938 schonk de Federatie van Nederlandsche Rijwielpad-vereeningen het U.M.O.-bestuur de fraaie voorzittershamer. De Zeistenaar mr. H.L.L. van Hoogenhuyze mocht deze in ontvangst nemen. Hij was voorzitter sinds 1937 en zou dit blijven tot de opheffing in 1968!

Van Hoogenhuyze bekleedde vele functies in Zeist. Van 1937-1939 was hij raadslid. Ook was hij lid van de Raad van Beheer van de Van de Poll-Stichting en ondervoorzitter. Mogelijk heeft hij de hamer aan

deze stichting (nu: ZHG) geschonken.

Noot

1. *Inventaris van het Archief van de Rijkswielpadvereniging 'Utrecht met Omstreken' UMO 1918-1969*, in: Gemeentearchief Zeist, toegangsnummer 98.

Foto uit de jubileumbrochure ter gelegenheid van het tienjarig bestaan (1928).

BIBLIOTHEEK ZHG / GEMEENTEARCHIEF ZEIST

Het Fietsmonument dat ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan (1968) van U.M.O. is geplaatst langs het rijwielpad van de Oude Woudenbergse Zandweg / hoek Oude Postweg. De zuil heeft rondom twee rijen bronzen platen met afbeeldingen van fietsers door de tijden heen. Op de sokkel verschillende platen met teksten, onder andere met de naam van de maker, Theo van de Vathorst.

FOTO JAN PETER VAN 'T SANT

